controvers zijn. Maar wel wil ze tegenover den steeds toenemenden afval van het Christendom de bestrijding van de Schrift, het ondermijnen van de grondslagen van recht en zedelijkheid, de banier van het geloof opheffen. De nood der tijden dringt haar daartoe. En in zooverre hier de strijd gaat om een ons beiden gemeenschappelijk belang, kunnen wij niet anders, dan deze poging van harte toejuichen.

De beide eerste geschriften van deze vereeniging liggen reeds op onze tafel ter recensie.

Dr. Th. M. Vlaming, hoogleeraar aan het seminarie te Warmond, schreef een „inleidend geschrift," onder den titel: *Apologie of Geloofsverdediging*. En de serie zelve opent met eene verhandeling van den bekenden pater der Redemptoristen Th. Bensdorp over de „geschiedkundige geloofswaardigheid der Evangelie-verhalen", getiteld *Legende of Historie?*

Over dit laatste werk kunnen we kort zijn. Pater Bensdorp laat de vraag naar de inspiratie der Schrift geheel terzijde en tracht aan te toonen alleen met historische bewijzen, dat de Evangelie-verhalen volkomen betrouwbaar zijn. De aangevoerde bewijzen, vooral ontleend aan het getuigenis der zoogenaamde apostolische vaders en de oudste kerkvaders, toonen zeker genoegzaam aan, hoe de moderne critiek in hare negatie de historische traditie geheel tegen zich heeft. Trouwens, gelijk de schrijver zelf opmerkt, de nieuwere richting onder de geleerden in het buitenland komt, zij het dan ook schoorvoetend, steeds meer terug op wat voor enkele tientallen van jaren nog als „wetenschappelijk resultaat" heette vast te staan, en alleen de moderne theologie in Nederland houdt nog met hand en tand vast aan een standpunt, dat buiten ons land reeds lang als overwonnen wordt beschouwd. Maar hoezeer we het waardeeren, dat pater Bensdorp op populairen toon dit alles zijn lezers meedeelt, de poging om op de *fides historica*, de historische betrouwbaarheid van de evangelien, het geloof aan hun inhoud op te bouwen, blijft voor ons aan ernstig bezwaar onderhevig. De Roomsche Apologetiek bewandelt hier andere paden dan wij zouden kiezen. Iets wat principieel samenhangt met het verschillend standpunt, dat over en weer tegenover de traditie en de rede als praeambula fidei wordt ingenomen.

Van ingrijpender beteekenis is dan ook naar onze schatting het inleidend woord, dat de hoogleeraar Vlaming schreef. Deze hoogleeraar toont uitnemend goed op de hoogte te zijn, niet alleen met de theologische litteratuur onzer dagen, maar ook met de heerschende meeningen op het gebied der rechtswetenschap, natuurwetenschap, geneeskunde, aesthetische critiek enz. Hij toont aan met citaat op citaat, welke verderfelijke leeringen door de woordvoerders der officieele wetenschap op dit gebied gepropageerd worden, en hoe noodzakelijk het is, dat hiertegen van Christelijke zijde geprotesteerd worde. Wie deze citaten leest, zal den schrijver kwalijk kunnen beschuldigen van laster, wanneer hij spreekt van „een volslagen wedergeboorte des heidendoms." Metterdaad is dit oordeel eer nog te zwak, want er is menig heiden geweest, die én religieus én zedelijk dichter bij het Christendom stond dan de ongeloofsprofeten onzer dagen.

Ten slotte zij hieraan toegevoegd, dat deze poging van Roomsche zijde ons Gereformeerden tot een spoorslag moge zijn om dit werk niet alleen over te laten aan onze Roomsche landgenooten. Tijdschriften, brochures, letterkunde en pers, alles werkt saam, om de „moderne denkbeelden" onder ons volk te propageeren. Wordt het dan geen tijd, dat ook onzerzijds de hand aan den ploeg wordt geslagen? We kibbelen onder elkander over de fijnste dogmatische geschilpunten, die veel aan haarkloverij en woordenzifterij doen denken. Onze kerken worden in beroering gebracht over „stellingen," die met den grooten strijd onzer dagen in geen het minste verband staan. En ondertusschen gaat een groot deel van ons volk verloren en boeten we de zedelijke kracht in, die van onze kerken behoorde uit te gaan.

Als het zout smakeloos wordt, waarmede zal het gezouten worden?

Uit de Pers.

Ds. Littooy gaat voort, met in het *Zeeuwsch Kerkblad* op waardige en kalme wijze de thans weer aan de orde gestelde leergeschillen te bespreken.

Hij doet het ditmaal in antwoord op een persoonlijk schrijven, dat Ds. Bos aan hem richtte:

'k Veroorloof mij broeder Bos op te merken dat door mij gezegd is, dat ik antwoorden zou, maar *niet* dat door mij op al de vragen in den breede zou geantwoord worden. Eene brochure van goeden omvang zou daarvoor noodig zijn, tenminste, wanneer met redenen omkleed, het slechts wezenlijk verschil, inzake de leergeschillen, aangegeven en in 't licht gesteld werd.

Op de vraag: »Is dat naar de belijdenisschriften?" heb ik reeds gezegd, dat wat niet rechtstreeks uit de belijdenisschriften kan worden gehaald, daarom nog niet *tegen* de belijdenisschriften en veel minder nog tégen de H. Schrift is. De belijdenisschriften toch, hoe hoog gewaardeerd ook, zijn immers niet zóó rijk van inhoud als de H. Schrift. Uit de Schrift kan en mag men leeren hetgeen in de belijdenis niet zoo rijk is opgenomen. Één uit de vele bewijzen hiervoor moge volstaan.

Op de vraag van onzen Catechismus: »Waarom is Christus begraven?" wordt geantwoord: »Om daarmede te betuigen, dat hij waarlijk gestorven was".

Met den hooggeschatten ouden dominé Bavinck (zie zijne leerredenen) zeg ik: dit antwoord is wel wat schraal uitgevallen. De een voegt er daarom dit, de ander dat bij. Z. Eerw. nu zet er benevens het antwoord dat de Catechismus geeft, bij uiteen: dat »het graf eene rechtvaardige wrake Gods over onze zonde is." En als ik er nog bijvoeg: Hij is begraven, omdat Hij niet slechts den *dood* overwinnen, maar ook uit *de dooden*, d. i. uit het rijk der dooden, moest opstaan, dan hebben wij beiden geleeraard wat niet in den Catechismus gezegd wordt. Maar zijn wij nu daarom in strijd met de leer van den Catechismus en met hetgeen ons in deszen in Gods Woord is geopenbaard?

Immers neen.

Wat niet uit de belijdenis zelf kan gehaald worden, kan evenwel naar de H. Schrift zijn. Geschiedt dat, dan is men niet in strijd met de belijdenis.

Dit houdt en zet Ds. Bos niet genoeg in 't oog en uiteen, bij het beoordeelen der leergeschillen.

Broeder Bos geloove mij, dat ik als steeds »kleur bekennen wil"; maar ik was het vóór negen jaren en ben het nog niet met hem eens aangaande die leergeschillen, en dat was niemand op de Synode te M. dan prof. L.

In *De Wachter* zijn deze leergeschillen in den laatsten tijd bij de opleidingsquestie als gevoegd.

Daardoor is de opleidingsquaestie natuurlijk verzwaard. Onwillekeurig heeft ze daardoor een ernstiger aanzien gekregen.

Daarbij komt, dat de leergeschillen niet zóó groot zijn, als het volk, dat op *De Wachter* afgaat, gelooven moet.

Gelooven moet, tengevolge van de onvolledige voorstellingen die in den regel en herhaaldelijk gegeven zijn van hetgeen in geschil is. 't Is daarom dat het volk het zich veel erger moet voorstellen dan het inderdaad en gelukkig is. Het moet daarom ook ongeruster zijn dan het ten dezen behoeft te wezen. t Is immers of met ter zijde stelling der »oude leer" eene geheel »nieuwe leer" gelooft, verkondigd en ingevoerd wordt en of Ds. Bos c. s. zich voor de oude, alleen ware leer in de breş stellen en op de wacht staan.

Als door hen, die de dingen van Gods kant eerst en liefst bezien, en dientengevolge op supralapsaristisch standpunt staan, ontkend en geloochend werd, dat ze ook van 's menschen kant kunnen en moeten bezien worden en dat op dat standpunt (het infra-lapsaristisch) de belijdenisschriften staan, dan zou er eene onduldbare, ongereformeerde eenzijdigheid zijn; maar de redacteur van de Friesche Kerkbode, Dr. Kuyper Jr., schreef de verledene week nog, dat het van *»boven'* en *»beneden'* kan en moet worden bezien. En onze Dordtsche vaderen hebben daar geen misbaar over gemaakt noch daarom iemand uitgesloten.

Zoo nu is het ook met de »veronderstelde wedergeboorte"; deze geboorte toch gaat aan het van *»ganscher harte gelooven"* vooraf, dat door Filippus werd geëischt, vóór hij den Kamerling doopen mocht en dies doopen wilde. En op grond van zijn belijdenis nam hij aan, dat de wedergeboorte en het zaligmakend geloof aanwezig waren; want hij doopte hem, na gezegd te hebben, dat het anders *niet gevorloofd* was.

In de Groninger Kerkbode nu heeft één onzer ambtsbroederen pas nog als met de stukken bewezen, dat door Dr Kuyper Sr., hetgeen Filippus eischte en veronderstelde nooit als *de eenige* grond, waarop wij den doop moeten toedienen, is aangegeven.

Zoomin als het infra lapsaristisch standpunt door hem en de zijnen als een onwaar ontkend is, zijn de gronden door Ds. Bos en anderen in *De Wachter* en door mij in *Zeeuwsch Kerkblad* aangegeven, door Dr. Kuyper c. s. geloochend en terzijde gesteld. Integendeel, ze zijn mede als gewichtige gronden erkend geworden.

Maar omdat velen op grond van eene koude, bloot-historische geloofsbelijdenis vaak recht gaven op de Sacramenten, was het noodig en goed, dat hetgeen Filippus eischte en veronderstelde, *na belijdenis*, weer eers op den voorgrond trad. Dat daarbij door leerlingen weleens overdreven is, erken en bestreed ik met Ds. Bos.

Doch dat *De Wachter* altijd schier wegliet dat de andere gronden door Dr. Kuyper c. s. ook aangegeven en erkend worden, betreurde ik. Door dat te doen maakt men noodeloos ongerust, is men onvolledig, ja, het woord moet er uit, nu broeder Bos verlangt dat ik kleur bekennen zal, daardoor is men niet rechtvaardig tegenover hen, die men bespreekt en bestrijdt.

't Is ook zoo in betrekking tot de leer der rechtvaardigmaking van eeuwigheid. Het verschil werd in en door *De Wachter* niet tot de kleine proportiën, die het aanneemt, weer gebracht en dienten gevolge werd ook hier het volk noodeloos verontrust.

Dat door Dr. Kuyper c. a. de persoonlijke, dadelijke rechtvaardigmaking, door het geloof, als en met Comrie en Holtsius wordt geloofd, erkend en beleden, en dat zij daarom met eene goede conscientie de belijdenisschriften konden onderteekenen, gelijk zij deden en nog willen doen, zie, dat werd nooit of niet naar eisch in het licht gesteld en den lezers kond gedaan. Ook deze verontrustende onvolledigheid heb ik betreurd. En nu de stellingen aan *al de gemeenten* even volledig gezonden werden, gevoelde ik mij, als iemand die zoo vele jaren mocht meeleven, gedrongen, ja verplicht, om onder afbidding van Gods zegen, wat olie op de onstuimig geworden golven te werpen. Ik vreesde voor scheuring, voor *ongegronde* scheuring. Al is het niet direct.

Op het standpunt van Ds. Bos, van »nieuwe' of »oude" leer moet men m. i. voor- of ach terult.

En als broeder Bos en ik (die er een referaat over moet leveren) over de rechtvaardigheid gaan schrijven *naar het Woord*, dan zal het blijken dat in weren ons verschil met Comrie en Dr. Kuyper c. a. zeer gering is. Misschien komt het in hoofdzaak hierop neer, dat hetgeen in het Verbond der verlossing geschiedde, met het oog op den Borg des beteren verbonds, die voor de uitverkorenen alles op zich nam, *met het woord rechtvaardigmaking* niet wordt aangegeven. Want dat de toerekening van den »Tweeden Adam', zoowel eene directe, onmiddelijke is, kan, met het oog op hetgeen Paulus daaromtrent leert, in Rom. 5, en hetgeen wordt gezegd van het Lam dat geslacht is vóór de grondlegging der wereld, naar het mij voorkomt, niet worden tegengesproken.

Doch dat het woord rechtvaardigmaking wordt gebruikt in betrekking tot hen, die in en door het lijden en de opstanding van hun aanbiddelijken vertegenwoordiger, Jezus Christus, *gerechtvaardigd* zijn, Rom. 4:25, is niet wel tegen te spreken. Gerechtvaardigd zijn ze, in hun Borg, zoowel als in en met Hem opgewekt en gezet in den hemel, vóór ze nog zijn geboren en vóor de persoonlijke dadelijke rechtvaardiging door het geloof verkregen en door het gelooven toegeëigend is.

»Dat het gepredikte woord geen dienst doet tot geloof en bekeering", zooals Ds. Bos thans schrijft, zie, dat is ook alweer onvolledig weergeven wat de bedoelde broederen leeren. Zij gelooven, dat de wedergeboorte zonder den dienst des Woords plaats heeft bij zeer velen. Dat gelooven wij ook in betrekking tot vele kinderen des verbonds. En deze bedoelde broederen gelooven, voor zoover ik weet, ook dat velen door middel van en onder den dienst des Woords worden wedergeboren en tot geloof en bekeering komen.

Een geheel enkele broeder slechts leeraarde dat er reeds in de Heidenwereld wedergeboren worden, geheel zonder het Woord en de bediening des verbonds. Ik geloof, dat zij die daarvan vreemdelingen bleven, zonder beloften en zonder God in de wereld zijn. Een dat het daarom zoo onmisbaar noodig is dat hun door ons het Evangelie wordt gebracht. Men stompt den prikkel der Heidenzending door die leer af, en bewijs uit de H. Schrift heeft men m. i. er niet voor. Maar een fundamenteel leerstuk is het niet, omdat het zou kunnen, wijl Christus aan de gerechtigheid Gods genoeg gedaan heeft.

Doch wat de Heere *kan* is niet de vraag, wèl wat Hij *wil* en naar Zijn Woord doet. Waarom men van dien kant daardoor verontrust, begrijp ik niet, maar betreur ik wel.

Ik breek af, om zoo noodig later nog breedere uiteenzetting te geven. Alleen constateer ik nog, dat er reden is om te gelooven, dat in betrekking tot de opleidingsquaestie broeder Bos sinds 1901 veranderd is.

Op de vele vergadering door curatoren, professoren enz. destijds te Utrecht gehouden, zocht Ds. Bos mee naar een compromis. Dat nu wensch ik nog te doen. En Ds. Bos?

Nog dit. Dat zij, die met vrees vervuld zijn voor een »nieuwe leer", daarvoor nu meer reden dan vóór negen jaren hebben, weersprak ik den vorigen keer reeds, en gaf de gronden voor die tegenspraak aan.

Ook voor dit woord zeggen wij Ds. Littooy dank.

Het kan kwalijk ontkend, dat de broeders die deze geschillen thans op de spits drijven, daarbij een gansch onjuiste voorstelling geven van wat de door hen bestredenen leeren.

Wanneer bovendien, gelijk Ds. Littooy terecht opmerkt, de opleidingsquaestie voortdurend met deze leergeschillen in verband wordt gebracht, dan ontstaat de schijn, alsof men naar een stok zoekt om een hond te slaan.

Barbertje moet hangen, onverschillig of Barbertje aan al wat men haar ten laste legt, schuldig is of niet.

Officieele Berichten.

Classe 's-Gravenhage.

De kerkeraad der Geref. Kerk te 's Gravenhage bericht, dat de Classe 's Gravenhage D.V. vergaderen zal te 's Gravenhage op Dinsdag 9 Mei a.s., gewone tijd en plaats. Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 25 April e.k. bij den scriba, Van Speykstraat 105 's Gravenhage.

Namens de kerkeraad voornoemd,
C. LION CACHET, *scriba*.

Classis Zutphen.

Vergadering van bovengenoemde Classis D.V. Donderdag 4 Mei, 's morgens 9 uur te Doetinchem.

Brieven en stukken voor 't agendum in te zenden s. v. p. vóór Paschen aan den correspondent.

H. ORMEL.

Lochem, 10 April 1905.

Buitenland.

Duitschland. Uitspraak van den Oberkirchenrat over de zaak van Dr. Fischer.

I.

De „Oberkirchenrat" heeft eindelijk uitspraak gedaan in de zaak van Dr. Fischer die de Godheid van Christus openlijk loochende. Het liberale *Berliner Tageblat* jubelde: Dr. Fischer is in het gelijk gesteld en het Consistorium (dat hem laakte) heeft eene behoorlijke berisping gekregen."

De *Reichsbote* daarentegen betoogt dat in het stuk dat van den Oberkirchenrat uitging, Dr. Fischer wordt veroordeeld, terwijl daarin alleen over den vorm van de uitspraak van het Consistorium van Brandenburg de staf wordt gebroken. Men ziet hieruit, dat de uitspraak van het hoogste bestuurslichaam van de Pruisische Evangelische kerk niet zoo duidelijk is, als onder de gegeven omstandigheden gewenscht kon genoemd worden.

Toch viel ons het stuk van den Oberkirchenrat niet mede. „Onze kerk plaatst den dienst des woords in Christus, onzen Heere en Heiland, een voor allen gelegden grondslag", zoo luidt het. Deze woorden zijn vaag genoeg. Niet beter wordt het, wanneer daaraan toegevoegd wordt: „Deze grondslag bepaalt de grenzen voor de in de kerk aanwezige richtingen, waarop gij u zoo dikwijls beroept. De drager van het geestelijk ambt heeft in zijn leer in en buiten het ambt den Heere Christus aan de geheele gemeente, niet een partij in dezelve, te dienen. De gemeenten onzer kerk hebben er recht op, dat de kerkbesturen, al nemen zij alle vraagstukken en eischen in aanmerking die de gemoederen op het gebied der leer bezig houden, en al erkennen zij de persoonlijke vrijheid der geestelijken, beschermend voor de onveranderlijke waarheid des Evangelies optreden. Nu heeft Dr. Fischer een „program voor de handhaving der leer in de gemeente" gegeven, in den zin, dat alle band aan belijdenis en Schrift moet ophouden.

Maar er is een band, namelijk de heilsdaden Gods, „die den inhoud van het als het Woord Gods te verkondigen Evangelie vormen en die men zich in het geloof heeft toe te eigenen als eenige troost en eenig licht in leven en in sterven." Opdat niet ieder met deze heilsdaden zou doen wat hij wil, heeft „onze Evangelische kerk de Heilige Schrift, het onder de werking des Heiligen Geestes tot stand gekomen getuigenis van de heilsgeschiedenis en openbaring Gods, als de laatste bron en hoogsten regel van de reine leer des Evangelies erkend. Deze erkenning behoort tot de wezenlijke grondstellingen van de kerken der reformatie," niet alleen tegenover Rome, maar tegenover de geestdrijvers van alle tijden.

Voorts betoogt de Oberkirchenrat, dat wanneer Dr. Fischer daarover anders oordeelt, dat voortkomt uit zelfbedrog. Het staat immers vast, dat Fischer „het godsdienstig verstand" zelfs in vraagstukken die alles beheerschen, als hoogste autoriteit beschouwt; dat hij de belijdenis voor ongeldig verklaart; dat hij Christus van zijn Godd-lijke eer berooft, ook al houdt hij Hem voor het „ideale hoofd" der gemeente.

Deze opvatting stemt niet overeen met datgene, wat God als hoeksteen der kerk gelegd heeft, welke in de woorden is saamgevat: Alzoo lief herft God de wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

Voorts betoogt de Oberkirchenrat, dat zonder de erkening van Jezus' Godheid, men Hem niet belijden kan te zijn: de Verlosser van zonde en dood, door zijn kruisdood en opstanding uit den doode. De vereeniging van de ware menschheid met de waarachtige Godheid, heeft ook Schleiermacher, waarop Fischer zich telkens beroepen had, geleerd.

Ook zegt het stuk, dat niet minder dan negen folio bladzijden beslaat, dat wanneer Dr. Fischer verlangt dat hij een Christus zal mogen verkondigen, die louter mensch is, op grond dat alle richtingen in de protestantsche kerk gelijke rechten hebben, dit hem niet kan worden toegegeven om den wille van het gemeenschappelijk geloof der Christenheid en om de belijdenis der kerk.

Treurig is voorts de houding van den Oberkirchenrat tegenover het Consistorium van Brandenburg. Wel erkent die raad, dat het geroepen was om Dr. Fischer te vermanen, maar het heeft hem in zijn eergevoel gekrenkt en zijn aanzien in de gemeente verminderd en hem in het openbaar onrecht gedaan. Het consistorium moet dit aan den kerkeraad van de St. Maruksgemeente, waarin Dr. Fischer predikant is, mededeelen. De beteekenis van dit bevel wordt nog grooter, wanneer men weet dat ook die kerkeraad tegen de leeringen van zijn predikant heeft geprotesteerd.

Dit moet allertreurigst genoemd worden. Wanneer het kerkbestuur Dr. Fischer onderhanden neemt over zijn loochening van den godheid van Christus, dan weet het zeer voorzichtig zijne woorden te kiezen, en gebruikt het uitdrukkingen, die doen vermoeden, dat het wel zijn leer officieel afkeurt, doch tusschen de regels laat lezen: Gij hebt er niet voor te vreezen, dat wij tegen u zullen optreden. Gij kunt gerust zijn. In plaats dat het consistorium geprezen wordt over de vermaning die het Dr. Fischer deed toekomen, krijgt het zeer scherpe woorden te hooren, omdat het bij die vermaning, wij meenen om zoo zacht mogelijk tegenover den Christusloochenaar te zijn, minder gelukkige uitdrukkingen gebruikte.

Wij kunnen ons voorstellen, dat de leden die hunne kerk in gevaar zagen, door de uitspraak van den Oberkirchenrat niet gerust gesteld zijn. Het stellen van de heilsfeiten: de kruisdood en de opstanding van Christus, als het fundament der kerk, en niet de belijdenis der kerk, is eene groote fout van het hoogste kerkbestuur.

Wie weet echter, of de beweging over het optreden van Dr. Fischer niet leiden tot eene, zij het ook maar gedeeltelijke, vrijmaking, der Evangelische Kerk.

Zwitserland. De vrije kerk van Waadtland afgedwaald.

Tegen het einde van Januari l.l. vergaderde te Morges aan het meer van Genève de synode der Vrije Kerk van Waadtland. De debatten over de geloofsbelijdenis en de kerkorde, welke het voorgaande jaar op de vergadering te Vevey niet ten einde gebracht konden worden, werden daar opnieuw begonnen, en men kwam ten slotte tot een resultaat.

Maar welk een resultaat!

De bespreking ging o. a. over de ingeving der Heilige Schrift. Men durfde het niet aan om het woord „inspiratie" uit de belijdenis der kerk te schrappen, om de conscientien niet te verontrusten; maar men nam eene formule aan, waarin werd uitgesproken, dat de vrije kerk van Waadtland de Goddelijke ingeving der Heilige Schrift leert, gelijk die zich in elk gelouvige openbaart door het getuigenis des Heiligen Geestes".

De voor 50 jaar opgestelde geloofsbelijdenis werd door eene kortere belijdenis vervangen, welke ongeveer aldus luidt:

„Wij aanbidden den levenden God, die zich in Christus heeft geopenbaard Voor zijn heilige wet erkennen wij ons als zondige, doemwaardige menschen. Maar God heeft de wereld alzoo liefgehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve maar het eeuwige leven hebben. Wij vereenigen ons door het geloof met dezen Jezus, die ons, door zijn heilig leven, zijn sterven en zijn opstanding, eene volkomene verlossing verworven heeft. Door Hem alleen kunnen wij tot God als tot onzen Vader gaan en den Heiligen Geest ontvangen. Aan dezen Koning behoort ons leven; aan Hem willen wij ons wijden in het dienen onzer broeders en met al onze kracht aan de komst van Zijn Rijk arbeiden, in de zekerheid van Zijn overwinning, en terwijl wij in hope den dag tegemoet zien, waarin God alles in allen zijn zal".

Het is duidelijk, dat door deze belijdenis de Vrije Kerk van Waadtland openbaart dat zij van het fundament der Gereformeerde belijdenis is afgezakt.

Dat wij dit betreuren, behoeft geen betoog. In 1845 werd de Vrije Kerk in Waadtland gesticht Eenige leeraars in dat land leidden behalve de openbare Godsdienstoefeningen stichtelijke avondbijeenkomsten, die vooral door menschen uit den hoogeren stand bezocht werden. De regeering van het Canton besloot, om deze beweging te fnuiken, tot het afschaffen der Helvetische confessie als belijdenis van den kerk van Waadtland, daarenboven eischte zij, dat de predikanten de besluiten der regeering van den kansel zouden afkondigen, en verbood hun met hunne bijzondere bijeenkomsten voort te gaan. Veertig leeraars weigerden dit en werden daarom geschorst. Ten gevolge hiervan vergaderden de Waadtlandsche predikanten te Lausanne, en na ernstige beraadslaging voegden zich bij de veertig geschorsten en 140 predikanten, om de vrije kerk te gaan dienen.

Het was echter een fout dat men in die dagen de Helvetische Confessie niet weer van kracht verklaarde, maar eene nieuwe belijdenis ging opstellen. Men zal zich echter hierover niet verwonderen als men weet dat de beweging èn in Geneve èn in Waadtland een methodistische was.

Hoe dit zij, de belijdenis, ongeveer een halve eeuw geleden opgesteld, is nu veranderd, en deze verandering is niet ten goede maar ten kwade. De synode besloot bovendien, dat niet allen die tot de Kerk toe zouden treden, daarom instemming met de belijdenis zouden behoeven te betuigen! Zij, die zich bij de Kerk willen voegen, moeten alleen betuigen, dat zij van het geloof en de grondbeginselen der kerk kennis genomen hebben; dat zij zich bij de kerk wenschen te voegen, en verklaren dat zij volgens het Evangelie van Jezus Christus wenschen te leven.

Hoever deze vrije kerk van de Gereformeerde paden is afgeweken, blijkt wel uit het feit, dat op de Synode de doop wel als een instelting van Christus werd erkend, doch niet werd uitgesproken, dat men gedoopt moest zijn om als lidmaat der kerk aangenomen te worden!

Dan hebben in de laatste Synode van het Kanton Zürich de mannen der staatskerk zich nog beter gehouden. Daar werd van liberale zijde de wensch uitgesproken, dat ongedoopten tot belijdenis des geloofs zouden toegelaten worden; dat uit de liturgie voor het Avondmaal de inzettingswoorden zouden weggenomen worden, en dat de predikanten voortaan niet meer gedwongen zouden zijn om een bijbeltekst tot grondslag hunner rede te nemen. De Synode dier staatskerk kwam in geen van deze dingen.

Opnieuw wordt hier het spreekwoord waar gemaakt: „Als het beste bederft, wordt het 't slechtste".

N.-Amerika. Een antwoord.

De Wachter heeft de aanmerking gemaakt, dat wij in een nummer van *De Heraut* met instemming de verzuchting van Ds. Zwemer vernamen, die uitriep: „tot hoe lange"! (zal de scheure bestendigd blijven tusschen de Reformed Church en de Chr. Geref. Kerk) en daaraan toevoegde: „Mocht nog eenmaal de gedeeldheid worden weggenomen door de gemeenschappelijke overtuiging dat men één is in „belijdenis"; en dat wij in een ander nummer aantoonden dat Dr. J. W. Beardslee geheel in tegenspraak met de Gereformeerde leer gesteld had, dat ieder kind dat geboren wordt, vatbaar is voor het goede".

Hierin is echter niet de minste tegenspraak. Hadden wij beweerd: De Christ. Geref, Kerk en de Reformed Church hebben dezelfde belijdenis en handhaven die beide evenzeer, daarom zijn zij geroepen ten spoedigste zich met elkander te vereenigen, dan zou Ds. De Jong zich terecht hebben kunnen beklagen. Doch dit hebben wij niet beweerd en konden we ook niet beweren. De mannen van de Ref. Church hebben ons dikwijls genoeg te verstaan gegeven, dat het hun voorkwam, dat wij oorzaak tegen deze kerk zochten. Wij toonden ook aan, dat door weg te laten de verwerping der dwalingen in de artikelen tegen de Remonstranten, de Reformed Church principieel niet de positie innam, gelijk wij dit zouden wenschen. Wij weten dat de broeders der Chr. Geref. Kerk daarover ook zoo denken. Als zij tot andere gedachten gebracht worden, dan zal het moeten geschieden dat er veel in de Reformed Church anders wordt. Gelijk de eischen nu staan, kàn de *gemeenschappelijke* overtuiging, dat men één is in belijdenis en kerkenordening, niet aanwezig zijn.

Wij hopen dat Ds. de Jong met deze verklaring zal tevreden zijn. Ook kunnen wij hem mededeelen, dat wij met leedwezen kennis namen van hetgeen in *The Banner of Truth* van 3 Maart bl. 102 te lezen stond.

Gemengd nieuws.

Een afvallige. Het uitvoerend comité van de zendingscommissie der Amerikaansche *United Brethren in Christ* heeft op de lijst zijner zendelingen geschrapt den naam van D. F. Wilberforce, een geboren neger. De man werd als kind naar Amerika gebracht en na daarvoor te zijn opgeleid, werd hij als zendeling door de commissie naar zijn stam gezonden. Na 25 jaren in den dienst der zending gearbeid te hebben, is hij tot het heidendom teruggevallen, is hoofd geworden van zijn stam van duivelvereerders en leeft thans in polygamie in de wildernissen van Afrika. Gelukkig is dit geval eenig in de geschiedenis der zending.

Aan de kerk van Delve in Holstein was eene schoone copie van het schilderij van Rembrandt »Abraham's offerande" voorstellend, geschonken. De kerkeraad nam dit geschenk aan om het bij gelegenheid voor een ander te ruilen. Het Kirchencollegium besloot met 10 tegen 3 stemmen het schilderstuk te laten ophangen. Daartegen protesteerde de predikant Lühr. Maar de pastor deed meer. Toen den 5den Maart de gemeente opkwam, vond men aan de deur der kerk een stuk papier gespijkerd waarop te lezen stond: dat pastoor Lühr geen godsdienstoefening houden zou, omdat er in de kerk een schilderij was opgehangen, waarop een man zich gereed maakt een knaap den hals af te snijden. Te vergeefs had het kerkbestuur bevolen het schilderstuk weg te nemem. 150—200 menschen konden huiswaarts keeren. Den volgenden Zondag werd weder godsdienstoefening gehouden, doch er kwamen toen slechts zes menschen. Het schilderstuk is weggenomen en de zaak aan het consistorium van Kiel in handen gegeven.

Het is verblijdend uit Rusland te vernemen, dat het verbod om zonder toestemming van den plaatselijken gouverneur zendingfeesten te vieren en liefdegaven voor het werk der zending te verzamelen, met een beroep op punt 6 van het December manifest van den Czar is opgeheven.

In den laatsten tijd zijn ook 900 geestelijken uit de Staatskerk die om een of andere oorzaak gevangenisstraf ondergingen, ontslagen. Er zuchten echter nog velen om den geloofswille in den kerker.

De Belgische zendingskerk heeft gebrek aan arbeiders en aan geld. Weldra zullen vijf kerken zonder herder en leeraar zijn. Het dikwijls veranderen van standplaats door de predikanten en het dikwijls lang vacant zijn van kerken is mede niet bevorderlijk voor den bloei der kerk en voor de versterking van jonge kerken. Het officieel orgaan dier kerk spreekt daarom den wensch uit, dat onder de studenten en jonge predikanten der protestantsche landen enkele zullen gevonden worden om zendingsarbeid in België te gaan verrichten. Met de geldmiddelen staat het niet schitterend. Men moest een som van 132.500 francs vóór 1 April ontvangen hebben om het nieuwe kwartaal zonder schuld in te gaan. In België is dit geld niet te vinden, doch tot hiertoe hebben Christenen in het buitenland in deze de helpende hand toegestoken.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Onze lezeres S. C. F. te S. zendt ons de volgende vraag:

In verschillende dagbladen lees ik een bericht uit Kairo, dat de Khepron-pyramide te Gizeh door den bliksem getroffen is. Deze pyramide is een monument van de *vierde* dynastie, op een na de grootste van Egypte, en dagteekent uit het jaar 3666 v. Christus. Die 3666 jaren vermeerderd met de regeeringstijdvakken noodig voor vier dynastiën, en onze 1905, zullen toch wel een veel hooger cijfer brengen dan 6000 jaar, die, naar men zegt, de wereld heeft bestaan. Mag ik ook weten hoe dit is op te lossen?

Om te beginnen zij opgemerkt, dat als „men" zegt, dat „de wereld" 6000 jaar heeft bestaan, dit min juist is. Bedoeld zal wel zijn, dat het menschelijk geslacht thans zoo lang bestaan heeft. En tot dit geslacht behooren ook de bouwers der Egyptische pyramide.

Maken we nu de optelsom, die onze lezeres aangeeft en rekenen wij voor elke dynastie honderd jaar, wat niet te veel is, dan krijgen we:

3 × 100 =	300	jaar.
	3666	„
	1905	„
	5871	jaar.

Dat is dus al bijna 6000 jaar. Neemt men nu in aanmerking, dat de dynastiën in elk geval *na* den zondvloed hebben geregeerd dan dienen er nog minstens 1600 jaren bij geteld en komen we dus tot 7500 jaar.

De eenige betrouwbare bron ter berekening van den tijd van den zondvloed enz. is de Heilige Schrift. Uit de stamtafels en wat verder wordt vermeld blijkt, dat de zondvloed plaats had 1650 jaar ongeveer na de schepping van Adam of 2350 jaar vóór Christus geboorte. Het zou dus onmogelijk waar kunnen zijn, dat de bedoelde pyramide reeds 3666 vóór Christus werd gebouwd.

Nu is natuurlijk de vraag: Hoe weten de geleerden die het zoo uitrekenen als bij deze pyramide, dat zij juist rekenen. En daarop is het antwoord dat zij *gissen*.

Van daar dan ook, dat de één tot dit de ander tot dat cijfer komt. Tot nog toe bestaat er volstrekt geen zekerheid; evenmin is er reden om, gelijk deze cijferaars doen, de berekening uit de getallen des Bijbels opgemaakt, te verwerpen. Herhaaldelijk is gebleken, dat vele